

Όσιος Δανιήλ Κατουνακιώτης (1844-1929) και Αλέξ. Μωραϊτίδης (1851-1929)-Βίοι παράλληλοι

[Ορθοδοξία](#) / [Άγιον Όρος](#) / [Μορφές](#)

[Κωνσταντίνος Κουτούμπας, Θεολόγος](#)

Ημέρα χαράς η σημερινή για τον Αγιορειτικό Μοναχισμό, τον φιλαγιορειτικό κόσμο και εν γένει το πλήρωμα των Ορθοδόξων καθώς, η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου αποφάσισε την Αγιοκατάταξη τριών μεγάλων μορφών του νεώτερου εν Αγίω Όρει μοναχισμού, του Γέροντος Ιωσήφ του ησυχαστού και των ασκητών Εφραίμ του Κατουνακιώτου και Δανιήλ του Κατουνακιώτου. Την Αγιοκατάταξή τους είχε προαναγγείλει ο Παναγιώτατος Οικουμενικός μας Πατριάρχης κ. κ. Βαρθολομαίος, τον Οκτώβριο του '19, κατά την επίσκεψή του στο Άγιον Όρος.

Από τους τρεις, ο Όσιος πλέον της Εκκλησίας μας Δανιήλ Κατουνακιώτης, συνδέεται με το νησί μας και συγκεκριμένα με τον Αλέξανδρο Μωραϊτίδη.

Ο Όσιος Δανιήλ Κατουνακιώτης γεννήθηκε στην Σμύρνη το 1844, από ευλαβή πολύτεκνη οικογένεια. Ήταν απόφοιτος της Ευαγγελικής Σχολής της Σμύρνης. Φίλος της ασκήσεως και της προσευχής, εξέφρασε στον πνευματικό του την επιθυμία να γίνει μοναχός. Με την προτροπή και του Οσίου Αρσενίου της Πάρου, μετέβη στο Άγιον Όρος, όπου εκάρη μοναχός στην Μονή του Αγίου Παντελεήμονος, η οποία κατοικούνταν ακόμη από ελληνική συνοδεία. Στην ίδια μονή είχε καρεί μεγαλόσχημος μοναχός και ο σκιαθίτης Ιερομόναχος Διονύσιος Επιφανίου «ὁ Γέρων», υιός του λογίου Επιφανίου Δημητριάδη, Διδασκάλου του Γένους^[1]. Ο ηγούμενος του Αγίου Παντελεήμονος εκτίμησε τα χαρίσματά του νέου μοναχού Δανιήλ και τον τοποθέτησε γραμματέα της Μονής.

Δυστυχώς όμως ο Όσιος Δανιήλ βρέθηκε μέσα στην δύνη του ρωσικού επεκτατισμού στο Άγιον Όρος, όταν, η ελληνική συνοδεία του Αγίου Παντελεήμονος σταδιακά απομονώθηκε από τον εσμό των ρώσων μοναχών που κατέφθαναν εκεί, και εν τέλει μετά από φιλονικίες μαζί τους απομακρύνθηκε από την Μονή.

Την περίοδο αυτή το Άγιον Όρος ταλαιπωρούταν από την ρωσική επεκτατική πολιτική, που ενισχυόταν από το φαινόμενο του Εθνικισμού. Ρώσοι μοναχοί κατέφθαναν στο Όρος καθημερινά και διεκδικούσαν να καταλάβουν όσο το δυνατόν περισσότερα μοναστήρια και σκήτες στην κυριαρχία τους. Η αθρόα προσέλευση των Ρώσων στην χερσόνησο του Άθω θορυβούσε ιδιαίτερα τους Έλληνες πατέρες καθώς οι πρώτοι αποκτούσαν αριθμητική υπεροχή σε όσα

υποστατικά επενοικίαζαν. Ο Μωραϊτίδης κατά την επίσκεψή του στον Άθωνα, εντοπίζει αυτή την κατάσταση και την στηλιτεύει. Ωστόσο σε σχετική σημείωσή του αναφέρει ότι οι Ρώσοι πατέρες, ανάμεσα στους οποίους υπήρχαν και ενάρετοι, έπεφταν πολλές φορές θύματα της προπαγάνδας: *“...περί έγκαταστάσεως τών Ρώσων έν Άθωνι έγράψαμεν μέ κάποιαν λεπτομέρειαν όχι διά νά έγγίσωμεν τούς άγαθούς όμοθρήσκους μας, οίτινες φυλάττουσιν εύλαβώς τάς βυζαντινάς μας άς παρέλαβον παραδόσεις, αλλά διά νά άποκαλύψωμεν τήν πονηρίαν τών διαφόρων πανσλαβιστικών έταιρειών, ών γίνονται θύματα οί άπλοϊκοί καί εύλαβέστατοι μοναχοί.”* [2]

Το σχέδιό τους ήταν πολύ απλό. Αρχικά παρουσιαζόταν ένας μοναχός ο οποίος νοίκιαζε ένα υποστατικό μιας μονής, συνήθως των μονών οι οποίες είχαν ανεξόφλητα χρέη και που έπρεπε να είναι ελαστικές προς τους χρεώστες τους. Κοντά σε αυτόν άρχισαν να συγκεντρώνονται και άλλοι ομοεθνείς του, και ο αριθμός τους γρήγορα εκτοξευόταν, παρά τις συμφωνίες που είχαν υπογράψει, καθώς με *“τήν προστασίαν τών μεγάλων έννοοῦσι νά παραβαίνωσι τάς συμφωνίας”* [3].

Με προσποιητή αγαθωσύνη κατάφερναν να αθετούν τις υποσχέσεις τους, γκρεμίζοντας τα παλιές εγκαταστάσεις και χτίζοντας μεγαλύτερες με σκοπό να καλύψουν τις ανάγκες όλο και περισσότερων μοναχών. *“Οί Ρῶσοι όμως έν τῇ γνωστῇ άκακία των κατορθώνουσι νά παραβαίνωσι τάς συμφωνίας, διά νυκτός άνεγείροντες θόλους ώραίους. Προσθέτοντες δέ συνεχώς νέα κτίρια περί τό παλαιόν καί έγείροντες περίβολον πέριξ, καθιστῶσι τά κελλία ταῦτα εύρυχώρους έξοχικάς έπαύλεις”* [4].

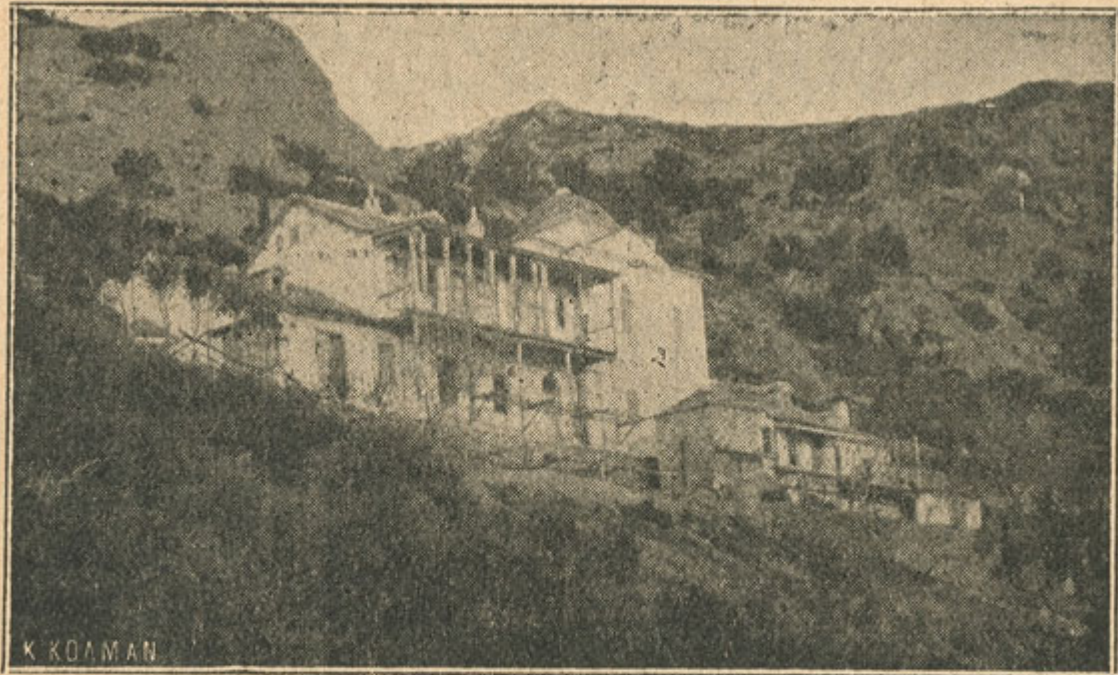
Με αυτό τον τρόπο και εξασκόντας την πειθώ κατάφεραν να κυριαρχήσουν και στην Μονή του Αγίου Παντελεήμονος. Αφού κατέλαβαν όλα τα κτήρια και τελευταία και το Καθολικό, εξοβελίσαν την ελληνική αδελφότητα της μονής, που μόνο ένα μικρό μέρος της παρέμεινε μαζί τους. Στη Βατοπεδινή Σκήτη του Αγίου Ανδρέα και την Παντοκρατορινή του Προφήτη Ηλία, οι Ρώσοι μοναχοί ήταν πολλαπλάσιοι της ελληνικής αδελφότητας της μονής, πράγμα που προξενούσε ιδιαίτερη ανησυχία. Τότε *“Αί έλληνικαί μοναί άπεφάσισαν νά μή ένοικιάζωσι πλέον είς Ρώσους τά κελλία, μή θελγόμενοι πλέον οὔτε άπό τήν ύποκρισίαν των, οὔτε άπό τά δῶρά των, οὔτε άπό τό βαρύ ένοίκιόν των. Προσπαθοῦσι δέ νά εύρωσι τρόπον νά σωθῶσι καί άπό τάς ύπαρχούσας μυρίας δυσκολίας, αίτινες γεννῶνται έξ αίτίας των είς αύτούς καθ’ έκάστην”* [5].

Ο Δανιήλ συκοφαντήθηκε ως υπαίτιος και τιμωρήθηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο με οριστική απομάκρυνση από το Όρος. Θα επιστρέψει στον Άθωνα μετά τη επικύρωση της εκλογής του Ρώσου ηγουμένου Μακαρίου, αλλά όχι στην

Μονή της μετανοίας του.

Θα βρεθεί στην Μονή Βατοπαιδίου, όπου θα θεραπευθεί θαυματουργικά από χρόνιο κολικό νεφρού, και από εκεί θα αναχωρήσει για την έρημο του Αγίου Όρους και τα θαυμαστά Κατουνάκια.

Ἡ σημερινή Καλύβη τοῦ γέροντος Δανιήλ
Πρὸς τὰ δεξιὰ, εἰς τὴν ἄκρην, διακρίνεται ἡ παλαιὰ Καλύβη
μὲ τὴν ἀπλωταριάν της.

Ἡ Σκῆπη των Δανιηλαίων, ὡπως σώζεται σε φωτογραφία της ἐκδόσης του γ' τόμου των ταξιδιωτικῶν του Μωραϊτίδη.

Ο Ὅσιος Δανιήλ εγκαταστάθηκε στα Κατουνάκια του Αγίου Όρους το 1881, ιδρύοντας το ησυχαστήριο της αδελφότητος των Δανιηλαίων. Εκεί ασκήθηκε με πολλή κόπο και μόχθο για την πνευματική προκοπή των μοναχῶν, των υποτακτικῶν του ἀλλὰ και των πνευματικῶν του παιδιῶν, καλλιεργώντας τις χέρσες ψυχές με την Φιλοκαλία, που την εἶχε αποστηθίσει. Μάλιστα, παρέδωσε στην συνοδεία του το εργόχειρο της εικονογραφίας, όπου ασκείται μέχρι και σήμερα.

Ο Μωραϊτίδης συνδέθηκε με τον γέροντα ἀπὸ την πρώτη κιόλας περιοδεία του στο Ἅγιον Ὄρος.

Στου Βορηά τα κύματα, θα πει για τον γέροντα Δανιήλ τα εξής: “Ὅταν βγῆκα στὰ Καρούλια - Κατουνάκια, ἐνόμισα ὅτι ἔφθασα εἰς τόν Θεόν. Ἄλλ’ ὅταν συνωμίλησα μετὰ τοῦ γέροντος Δανιήλ εἶπον: Τώρα εἶδον πόσον μακράν εἶμαι ἀπὸ τόν Θεόν

”[6].

Η Σκήτη των Δανιηλαίων σήμερα.

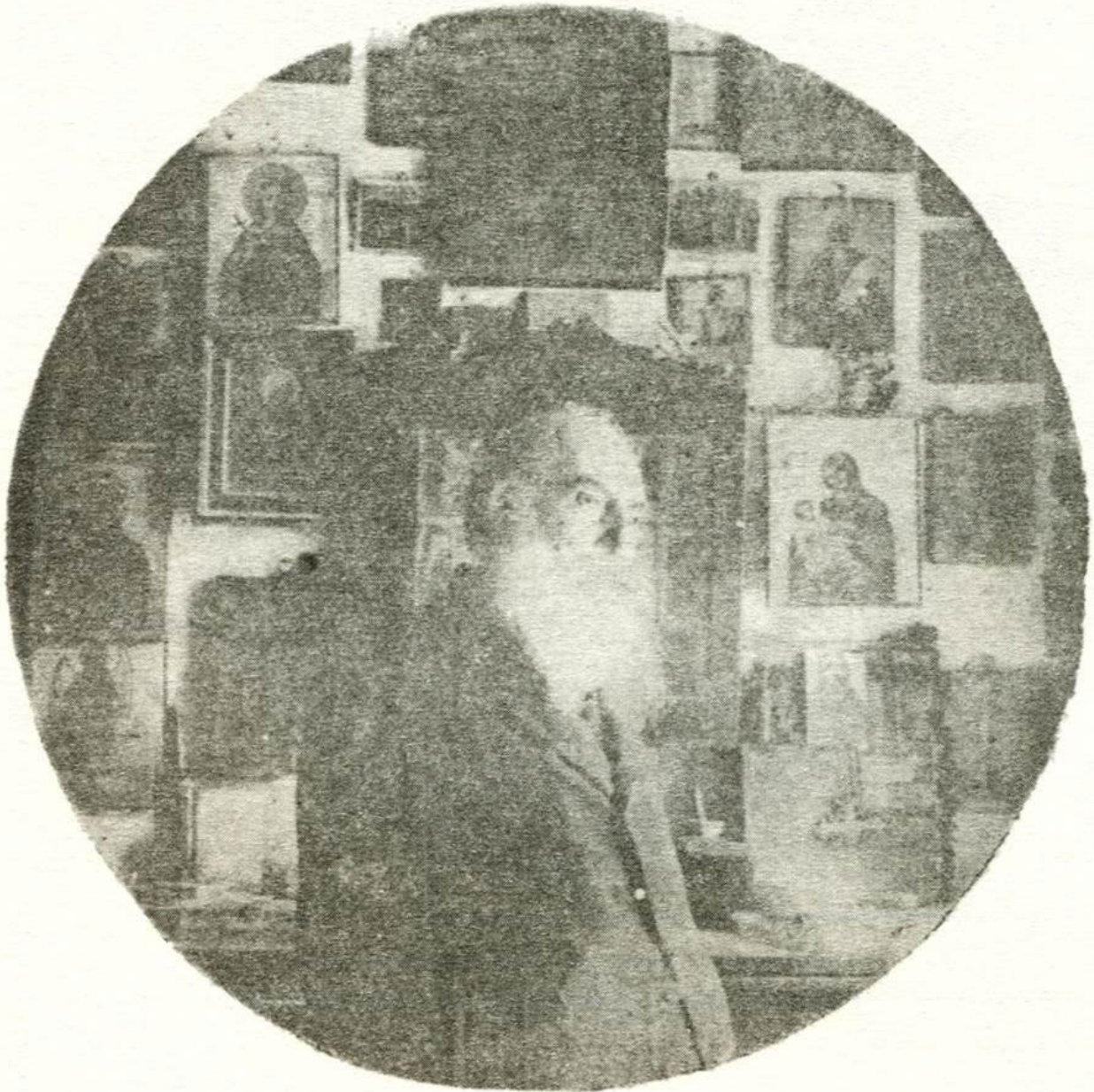
Η γνωριμία του με τον γέροντα έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην προσήλωσή του στο μοναστικό ιδεώδες, διατηρούσε δε αλληλογραφία με τον Όσιο Δανιήλ, καθ' όλη την υπόλοιπη ζωή του. Το αρχείο των επιστολών αυτών βρέθηκε στα χέρια του αείμνηστου καθηγητού Ιωάννη Φραγκούλα, του ιστορικού της Σκιάθου, το οποίο δυστυχώς κάηκε μαζί με το σπίτι του τον Αύγουστο του 1944, όταν οι Γερμανοί πυρπόλησαν το χωριό της Σκιάθου σε αντίποινα. Σώζονται ωστόσο επιστολές στην Σκήτη των Δανιηλαίων.

Η παρουσία του Όσιου Δανιήλ στην βιωτή του Μωραϊτίδη συνδέεται με την τρίτη και τελευταία συγγραφική του περίοδο. Αν ο Βλάσης Γαβριηλίδης χαρακτήρισε την πρώτη του συγγραφική περίοδο «κοσμική, θορυβώδη καί γελῶσα», και αν μας επιτραπεί να χαρακτηρίσουμε την δεύτερη περίοδο μεστή και ώριμη, η τρίτη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η πλέον ασκητική, ευωδιάζουσα καρπούς προσευχής και μελέτης.

Τον Ιούλιο του 1907, ο Αλέξανδρος Μωραϊτίδης επισκέφτηκε ως ειδικός απεσταλμένος της δημοσιογραφικής εφημερίδας *Αθήναι*, το Μέγα Σπήλαιο. Την τρίτη μέρα παραπάτησε και έπεσε χτυπώντας άσχημα. Μεταφέρθηκε τραυματισμένος στην Αθήνα, όπου νοσηλεύτηκε στον Ευαγγελισμό, έχοντας κατάγματα στο χέρι και το πόδι. Μετά από τρεις μήνες νοσηλεία και με την ιδιαίτερη φροντίδα των θεραπόντων ιατρών, συνήλθε. Σταμάτησε όμως να ασχολείται με την κοσμική συγγραφή. Ο ίδιος αισθανόταν τύψεις και κατά κάποιο τρόπο θεώρησε βασική αιτία του ατυχήματος την ολιγοπιστία του, κατά παραχώρηση της κυρίας Θεοτόκου, επειδή του ήρθε *“άστραπιαῖος λογισμός ἀπιστίας”*, όταν είδε την εικόνα της Παναγίας της Μεγαλοσπηλαιώτισσας, που θεωρείται έργο του Αποστόλου Λουκά, όπως εξομολογήθηκε στον Όσιο Δανιήλ. Την εξομολόγηση του παθήματός του διέσωσε ο καθηγητής Ιωάννης Φραγκούλας, από απαντητική επιστολή του γέροντος Δανιήλ, γραμμένη την Πρωτοχρονιά του 1908.[\[7\]](#)

Ο γέροντας δεν αποδέχθηκε ως αιτία του ατυχήματος την ολιγοπιστία του, τονίζοντας ότι η Θεοτόκος γνωρίζει την πίστη και την ευλάβεια αλλά και τον πόλεμο του λογισμού, τον οποίο όπως όλοι οι άνθρωποι, δέχτηκε αλλά πολέμησε αμέσως. Ωστόσο τον συμβούλεψε να σταματήσει *“διαμπάξ”* να ασχολείται με τη δημοσιογραφία και τη διηγηματογραφία, ως ακατάλληλη *“διά τόν πνευματικόν βίον”* του, παροτρύνοντάς τον να περιορισθεί στη συγγραφή θρησκευτικών άρθρων, απαλλαγμένων *“τῶν κοσμικῶν φρονημάτων”*[\[8\]](#).

Ὁ Συγγραφεὺς πρὸ τοῦ εἰκονοσταδίου.

Το πάθημά του αυτό ήταν η αφορμή να στραφεί προς τον εσωτερικό του κόσμο και τη θρησκευτική συγγραφή, μεταφράζοντας και ερμηνεύοντας Πατερικά έργα, συνθέτοντας ύμνους και τροπάρια. Ο λογοτέχνης Μωραϊτίδης εξαφανίζεται από το προσκήνιο για τουλάχιστον δέκα χρόνια, έως ότου τον ανασύρει ο δημοσιογράφος Στέφανος Δάφνης, ο οποίος τον προτρέπει να συγκεντρώσει τα μέχρι τότε εσκορπισμένα σε περιοδικά και εφημερίδες πονήματά του, διηγήματα και ταξιδιωτικές περιγραφές, και να τα εκδώσει σε αυτοτελείς τόμους.

Σύμφωνα με μια προφορική παράδοση, που σώζεται μέχρι στις μέρες μας στο νησί του, ο Μωραϊτίδης εξέφρασε στον γέροντα Δανιήλ, νέος ακόμη, την βαθειά

επιθυμία του να γίνει μοναχός. Τότε ο γέροντας Δανιήλ του προανήγγειλε τον θάνατό του, 40 ημέρες μετά την κουρά του σε μοναχό. Η ίδια παράδοση αποδίδει την αργοπορία του Μωραϊτίδη σε αυτή ακριβώς την πρόρρηση.

Μετά την μοναχική κουρά και τον θάνατο της γυναίκας του, ο Μωραϊτίδης επέστρεψε στη Σκιάθο τον Ιούνιο του 1929 διατηρώντας τον ίδιο πόθο, να αφιερωθεί ολοκληρωτικά στο Θεό ως μοναχός και να εκπληρώσει το όνειρο της ζωής του.

Η επιθυμία του εκπληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Είχε προηγηθεί η σεπτή κοίμηση του Οσίου Δανιήλ, ανήμερα των Γενεθλίων της Θεοτόκου, στις 8 Σεπτεμβρίου. Στις 16 Σεπτεμβρίου, ο Αλέξανδρος εκάρη μοναχός με το όνομα Ανδρόνικος, στον Ιερό Ναό Τριών Ιεραρχών Σκιάθου, από τον Μητροπολίτη Χαλκίδος Γρηγόριο Πλειαθό. Η παρέκβαση αυτή από την τάξη της Εκκλησίας που δεν προβλέπει την κουρά σε ενοριακό Ναό αλλά σε μοναστήρι δεν μπορεί να ερμηνευθεί διαφορετικά από το ότι ο σοφός επίσκοπος διείδε ότι στο πρόσωπο του Μωραϊτίδη επαληθεύονταν τα λόγια του θεοδόχου Συμεών, “*Νῦν ἀπολύεις τόν δοῦλόν σου, Δέσποτα...*”[\[9\]](#). Η ένδυση του μοναχικού σχήματος υπήρξε ο σκοπός αλλά και το τέλος της ασκητικής ζωής για τον Αλέξανδρο Μωραϊτίδη, και τώρα αυτός ο σκοπός εκπληρωνόταν. Σαράντα μέρες όμως μετά την κουρά του, το πρωί της 25^{ης} Οκτωβρίου, ο μοναχός Ανδρόνικος μετέβη στην επουράνιο βασιλεία, έχοντας συμπληρώσει σαράντα μέρες μοναχικής ζωής, όπως ακριβώς του προείπε ο προορατικός Όσιος Δανιήλ[\[10\]](#).

ΠΗΓΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

-Αλ. Μωραϊτίδη, *Με του Βορηά τα κύματα ταξείδια, περιγραφαί, εντυπώσεις, Άγιον Όρος*, Σειρά Γ', εκδ. «Ιω. Ν. Σιδέρη», εν Αθήναις 1924

-Γρηγορίου (Ιερομ.) Γέροντος Ι. Ησυχαστηρίου Δανιηλαίων, *Γέρων Δανιήλ Κατουνακιώτης(1846-1929) - Ο σοφός και διακριτικός αγιορείτης Γέροντας*, περιοδικό Πεμπτουσία (Πολιτισμός - Επιστήμες - Θρησκεία), εκδ. «Κέντρον Ελληνικού και Ορθοδόξου Πολιτισμού», τεύχος 13, Δεκέμβριος 2003 - Μάρτιος 2004.

-Μοναχού Μωυσέως Αγιορείτου, *Μέγα Γεροντικό εναρέτων Αγιορειτών του εικοστού αιώνας*, εκδ. «Μυγδονία».

-Κων. Κουτούμπα, (υπό δημ.) *Η λειτουργική παράδοση στο έργο του Αλεξάνδρου Μωραϊτίδη*.

-Ι. Φραγκούλα, *Αλ. Μωραϊτίδης, ο άνθρωπος - ο λογοτέχνης*, εκδ. «Ιωλκός», Αθήνα 1982.

-Π.Β. Πάσχου, *Θυσία Αινέσεως - κείμενα πνευματικών προβληματισμών και προσεγγίσεων*, εκδ. «Αστήρ», Αθήνα 1978.

ΕΚ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ:

-
https://el.wikipedia.org/wiki/Γέροντας_Δανιήλ_Κατουνακιώτης_ο_Σμυρναίος#cite_note-27e7d4e7779125287916dd4e2d495b6ea9a17fa9-1

- <https://www.pemptousia.gr/2019/10/osios-daniil-katounakiotis/>

- <https://poimin.gr/geron-daniil-katoynakiotis-1929-2019/>

-https://fanarion.blogspot.com/2020/03/blog-post_72.html?m=1&fbclid=IwAR2gCwS88WtwplsfG0ep01HVG1Y-GAp_Pdj2PiYdstDKZGU-h-vRgRjLshQ

[1]. Η εις μεγαλόσχημον μοναχόν κουρά του Διονυσίου καθώς και η εις ιερομόναχον χειροτονία του συνέβησαν προ του 1836. Βλ. και Παν. Επιφανιάδη, *Ο Γέροντας Διονύσιος, ιστορική μελέτη*, Αθήνα 1983, σσ.71-72.

[2]. Αλ. Μωραϊτίδη, *Με του Βορρά τα κύματα ταξείδια, περιγραφαί, εντυπώσεις, Άγιον Όρος, Σειρά Γ',* εκδ. «Ιω. Ν. Σιδέρη», εν Αθήναις 1924, σ. 173, υποσ. 1.

[3]. Όπ. π., σ. 172.

[4]. Όπ. π., σ. 173.

[5]. Όπ. π.

[6]. Γρηγορίου (Ιερομ.) Γέροντος Ι. Ησυχαστηρίου Δανιηλαίων, *Γέρων Δανιήλ Κατουνακιώτης(1846-1929) - Ο σοφός και διακριτικός αγιορείτης Γέροντας*, περιοδικό Πεμπτουσία(Πολιτισμός - Επιστήμες - Θρησκεία), εκδ. «Κέντρον Ελληνικού και Ορθοδόξου Πολιτισμού», τεύχος 13, Δεκέμβριος 2003 - Μάρτιος 2004, σσ. 104-105.

[7]. . Ι. Φραγκούλα, *Αλ. Μωραϊτίδης, ο άνθρωπος - ο λογοτέχνης*, εκδ. «Ιωλκός», Αθήνα 1982, σσ. 28-29.

[8]. Όπ. π., σ. 29. Βιογραφικά στοιχεία για τον Αλ. Μωραϊτίδη βλ. και Π.Β.

Πάσχου, Θυσία Αινέσεως - κείμενα πνευματικών προβληματισμών και προσεγγίσεων, εκδ. «Αστήρ», Αθήναι 1978, σσ. 154-155.

[9] . Λκ 2, 29.

[10] . Κ. Κουτούμπα, (υπό δημ.), *Η Λειτουργική Παράδοση στο έργο του Αλεξάνδρου Μωραϊτίδη*.

<http://bit.ly/2wNwI1y>